

студентів. Діяльність куратора спрямована на організацію начального процесу студентів, координацію участі здобувачів у навчально-виховних заходах, активізації студентського самоврядування. Важливо у цей період сформувати навички самоорганізації, самоконтролю, відповідального ставлення до виконання навчальних і громадських обов'язків.

Третій етап характеризується формуванням стійкої адаптації студентів та завершується наприкінці 1 курсу навчання. Студентський колектив вже сформовано, налагоджено роботу кожного в групі. Роль куратора у цей період зводиться до корегування навчальної діяльності студентів, вчасного звернення уваги на проблеми, що виникають у групі, організацію та проведення виховних заходів, формування світогляду здобувачів.

Останній етап – післяадаптаційний характеризується чітко сформованими відносинами між здобувачами у групі, стабільними показниками у навчальній діяльності, включеністю до основних сфер соціокультурного життя закладу вищої освіти. На цьому етапі куратор готує студентів до майбутньої професійної діяльності, знайомить із ринком праці, конкурентоспроможністю випускників, навчає розробляти резюме та портфоліо, сприяє пошуку робочого місця. Критеріями успішної адаптації студентів є високий рівень інтеграції здобувача з середовищем; активна навчальна, наукова, соціальна діяльність; високий соціальний статус, самостійність у прийнятті рішень, працездатність та успішність діяльності, професійне зростання; сформовані комунікативні навички, відносна стабільність емоційної сфери, соматичне благополуччя.

Таким чином, протягом усіх чотирьох етапів адаптації студентів роль куратора є вирішальною у формуванні особистості здобувача, підготовки його до самостійної професійної діяльності.

Цифрова педагогіка як галузь педагогічної науки ЛАПАЄНКО Світлана

Digital Pedagogy as a Field of Pedagogical Science Svitlana LAPAENKO

slapaenko@ukr.net

Детермінованість змін і осучаснення педагогічного знання та технологій в контексті сучасних тенденцій щодо цифрової трансформації є визначальною реалією педагогічної науки та освітнього процесу на сьогоднішньому етапі їх розвитку. В.Кременем у доповіді на Міжнародній педагогічній науково-практичній конференції «Освіта, освітяни – незламні у війні» [4] розкрито ключові напрями дослідницької підтримки освітян та практичних дій заради успішного функціонування і подальшої модернізації освіти України в умовах війни; представлено найбільш вагомі здобутки вчених НАПН України у: дошкільній освіті, зокрема Центру раннього розвитку дитини та дошкільної

освіти Інституту проблем виховання; модернізації змісту загальної середньої освіти, що втілюється на основі створених вченими Інституту педагогіки підручників з усіх предметів для 5-го класу; цифровізації освіти, у сфері якої суспільного резонансу набули розробки про застосування хмарних технологій у закладах освіти, використання електронних освітніх цифрових ресурсів, SMART-комплекси для закладів професійної (професійно-технічної) освіти; національно-патріотичному вихованні – за розробленими технологіями, програмами та методичними рекомендаціями дослідників Інституту проблем виховання; психологічних дослідженнях, які є особливо актуальними для українського суспільства в умовах повномасштабного військового вторгнення; освіті українських дітей за кордоном, що реалізується, для прикладу, в межах відкритого за ініціативи Інституту цифровізації освіти Центру дистанційної освіти для українських учнів у м. Варшава, Республіка Польща; підвищенні кваліфікації учителів, що здійснюється за відповідними інноваційними освітніми програмами. З цих позицій наразі в українській педагогіці відбувається перегляд традиційних підходів, пошук нових засад функціонування та розвитку. Про це свідчать праці О. Адаменко, В. Бикова, Г. Єльнікової, М. Кириченка, В. Курила, М. Лещенко, В. Лозової, З. Рябової, А. Сбруєвої, Л. Сергеевої, О. Сухомлинської, М. Теловатої, Л. Тимчук, Є. Хрикова та ін. Так, О. Адаменко та В. Курило [1] термін «українська педагогічна наука» розуміють як відносно цілісну діяльність української науково-педагогічної спільноти в межах суспільного життя нашої держави, її інституційне оформлення у вигляді диференційованих за певними ознаками організаційних підрозділів, наукових шкіл, напрямів і досліджень та результати цієї діяльності – наукові знання.

Є. Хриков [5, с. 100] трактує сутність педагогічної науки як цілісного, системного, соціального явища та конкретизує її складники: перший – результативний складник педагогічної науки становлять наукові знання. Всі інші складники педагогічної науки розглядаються Є. Хриковим як умови для отримання наукового знання. Другий такий складник – соціальна підсистема педагогічної науки, яка характеризує її інституційне оформлення, кадровий потенціал, мережу наукових установ, механізми державного управління наукою, місце науки в системі соціальних відносин. Третій складник педагогічної науки – інформаційно-комунікативна підсистема, яка значною мірою обумовлює прискорення її розвитку. Цю підсистему складають засоби наукової комунікації та певні особливості інформації, яка транслюється інформаційно-комунікативною підсистемою. Четвертий складник педагогічної науки – її методологічна підсистема як практика педагогічних досліджень.

В. Биковим та М. Лещенко [2] схарактеризовано теоретико-методологічні засади цифрової гуманістичної педагогіки – науки про закономірності створення позитивної інтегрованої педагогічної реальності за умови конвергенції фізичного та віртуального (створеного за допомогою ІКТ) навчальних просторів (середовищ) у реаліях відкритої освіти. На основі використання сучасних ІКТ навчальна діяльність (формальна, неформальна та інформальна) відбувається на перетині двох світів: реального і віртуального. За

визначенням В. Бикова та М. Лещенко [2, с. 122] гуманістична цифрова педагогіка – це наука про закономірності передачі та сприймання освітнього досвіду, що відбувається у фізичній і віртуальній реальностях на основі використання ІКТ, зокрема цифрових технологій у системах відкритої освіти. Науковці визначають також предмет вивчення цифрової педагогіки як вплив ІКТ на всіх суб'єктів педагогічного процесу, дослідження навчально-пізнавальних дій, що відбуваються як у матеріальній, так і у віртуальній реальності й відповідно до цього проектування змісту, форм і методів навчання [2, с. 120].

На нашу думку, саме інтеграція цифрових та традиційних педагогічних засобів визначає можливості гуманістичної цифрової педагогіки. Зокрема, В. Биков, М. Лещенко та Л. Тимчук [3, с. 23] вважають, що це відбувається двома різними способами. З одного боку, застосовуються цифрові інструменти та технології для проведення традиційних гуманістичних досліджень. З іншого боку, гуманістичні методи дослідження застосовуються до вивчення педагогічних явищ, що відбуваються у змішаному або віртуальному середовищах, створених цифровими технологіями.

Таким чином, проведене дослідження дозволило нам зробити висновок про потребу побудови цілісної системи дослідження суперечностей розвитку педагогічної науки, обумовлених сучасними процесами цифрової трансформації.

Бібліографія:

1. Адаменко О. В., Курило В. С. Особливості і тенденції розвитку педагогічної науки в Україні у другій половині ХХ століття. *Рідна школа*. 2012. № 4/5. С. 39–43.
2. Биков В., Лещенко М. Цифрова гуманістична педагогіка відкритої освіти. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2016. № 4. С. 115–130.
3. Биков В., Лещенко М., Тимчук Л. *Цифрова гуманістична педагогіка*: посібник. Київ: Ін-т інформ. технологій і засобів навчання, 2017. 181 с.
4. Кремень В. Педагогічна наука для розбудови нової країни. *Вісник НАПН України*. 2022. № 4(2). С. 1–6.
5. Хриков Є. Стан та напрями розвитку педагогічної науки в Україні. *Український педагогічний журнал*. 2018. № 2. С. 99–112.

References:

1. Adamenko O. V., Kurylo V. S. Osoblyvosti i tendentsii rozvytku pedahohichnoi nauky v Ukraini u druhii polovyni KhKh stolittia. *Ridna shkola*. 2012. № 4/5. S. 39–43.
2. Bykov V., Leshchenko M. Tsyfrova humanistychna pedahohika vidkrytoi osvity. *Teoriia i praktyka upravlinnia sotsialnymy systemamy*. 2016. № 4. S. 115–130.
3. Bykov V., Leshchenko M., Tymchuk L. *Tsyfrova humanistychna pedahohika*: posibnyk. Kyiv: In-t inform. tekhnolohii i zasobiv navchannia, 2017. 181 s.
4. Kremen V. Pedahohichna nauka dlia rozbudovy novoi krainy. *Visnyk NAPN*

Ukrainy. 2022. № 4(2). S. 1–6.

5. Khrykov Ye. Stan ta napriamy rozvytku pedahohichnoi nauky v Ukraini. Ukrainskyi pedahohichnyi zhurnal. 2018. № 2. S. 99–112.

Відповідальне вчительство як адаптивний процес професійного розвитку ЛОГІНОВ Андрій

Respsibel teaches how to proses profesional development Andrii LOHINOV

l22975@gmail.com

У світовому просторі учительська професія належить до найбільш відповідальних. Діяльність представників освітньої галузі можна розглядати на рівні таких основних площин: якісна освіта, науковий і технологічний розвиток, рівень розвитку суспільства в цілому [5, с. 6]. Вважаємо, що до цих площин слід додати площину безперервного професійного розвитку і саморозвитку впродовж життя [3, с. 75].

Відповідно до проблематики, окресленої вище теми дослідження, звернемося до окремих аспектів визначень поняття «відповідальне вчительство». Досить згадати, що про відповідальне вчительство як рух в Україні розпочали говорити у зв'язку із діяльністю ГС «Освіторія» у партнерстві з ГО «EdCamp Ukraine» у 2016-2017 роках. Натхненником руху EdCamp в Україні виступав Олександр Елькін, радник Міністерки освіти і науки України Лілії Гриневич. Гасло руху: «Всі зміни в освіті розпочинати з себе». Рух має три важливі складові: по-перше – платформа для підвищення кваліфікації шкільного вчительства. По-друге – це вчителі, які вирізняються своєю практичністю серед інших, готові протистояти застарілій системі, змінюються, щоб бути ближчими до сучасних дітей в сучасній освіті. По-третє – це ефективний інструмент для побудови регіональних освітніх спільнот [8]. І, власне, тут відбувається формування агентів змін і відповідальне вчительство. На сьогодні науковці ще не дають точного визначення дефініції «відповідальне вчительство». У цьому зв'язку зазначимо, що в педагогічній літературі та засобах масової інформації розглядають «відповідальне вчительство» як рух, педагогічне кредо, концептуальний підхід з позиції професійної компетентності та соціально-психологічних навичок та ін. За такого підходу вище зазначене поняття можна розглядати у складі синонімічних термінів «свідомі громадяни», «талановиті лідери», «ефективне лідерство», бо зміст їхньої діяльності має багато спільного як з теоретичного так і з практичного аналізу діяльності.

О. Виговська схиляється до думки, що дії «свідомих громадян», насамперед, вчителів, полягають «у створенні нового «поля» духовності, культурної «аури» буття людини, щоб адаптувати цілі і наміри педагогічної освіти, а це і зміст, і форми, відповідно до перспективних засадничих положень